Maria Häggman

11.2.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto TyV pe 12.2.2021 klo 11.00

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa, U 69/2020 vp (vähimmäispalkkadirektiivi)

- STTK kannattaa komission tavoitetta puuttua palkkaerojen kasvuun ja palkkaköyhyyteen
- Esitys kunnioittaa Suomen työehtosopimusjärjestelmää sekä työmarkkinaosapuolien itsenäisiä neuvotteluita.
- Direktiiviesitys edistää alakohtaista työehtosopimista
- Rakenteet työehtosopimusneuvottelujen tukemiselle on olemassa
- Raportointivelvoite on perusteltu osana direktiivin toimeenpanon seurantaa, mutta se on muotoiltava huolellisesti

Komission vähimmäispalkkadirektiivin tavoite on tärkeä

STTK kannattaa valtioneuvoston tavoin komission tavoitetta puuttua palkkaerojen kasvuun ja palkkaköyhyyteen Euroopassa luomalla puitteet, jolla parannetaan vähimmäispalkkojen kattavuutta, nostetaan niiden tasoa ja edistetään työehtosopimista. Komissio toteaa tilannekuvassaan, että niissä maissa, jossa työehtosopimusten kattavuus on korkeampi, on vähemmän matalapalkkaisia työntekijöitä ja vähimmäispalkat ovat myös korkeampia.

STTK pitää komission ja U-kirjelmän tilannekuvausta oikeana ja toimia alueella perusteltuina. Paitsi että direktiivi auttaisi matalapalkkaisten työntekijöiden tilannetta se myös lisäisi kysyntää ja työllisyyttä ja auttaisi luomaan reilummat kilpailuehdot yrityksille sisämarkkinoilla, poistamalla painetta laske palkkoja kilpailuedun tavoittelemissa.

Käyntiosoite:
Mikonkatu 8 A, 6. krs
0100 Helsinki
Postiosoite:
PL 421
00101 Helsinki

Puhelin: (vaihde)
+358 40 630 2882
Sähköposti:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

www.sttk.fi

Maria Häggman 11.2.2021

Oikeusperusta

Komissio määrittää direktiivin oikeusperustaksi SEUTn 153 artiklan kahta kohtaa yhdessä 153 artiklan 1 hohdan b alakohdan kanssa. Yhdymme U-kirjelmässä esitettyyn näkemykseen, että koska komission esitykseen ei sisälly toimenpiteitä, jotka vaikuttaisivat suoraan palkkatasoon, noudatetaan siinä unionin toiminalle asetettuja rajoja.
Valtionneuvosto ilmaisee arvioivansa oikeusperustan riittävyyttä tarkemmin, kun neuvoston oikeuspalvelun lausunto on saatu. Kannatamme valtioneuvoston linjausta seurata neuvottelujen kuluessa, että ehdotuksen sisältö ei muutu sellaiseksi, että se rajoittaisi työmarkkinajärjestöjen sopimusvapautta tai edellyttäisi vähimmäispalkkalain säätämistä maissa, joissa vähimmäispalkkojen määrittely perustuu alakohtaisiin työehtosopimuksiin.

Direktiiviesitys edistää alakohtaista työehtosopimista

STTK pitävää komission esityksessä ja valtioneuvoston kannassa ehdottoman tärkeänä, että se rakentuu vahvasti työehtosopimisen edistämiselle. Komission esityksen keskeinen elementti on Suomen järjestelmää vastaava malli, eli alakohtaisiin työehtosopimuksiin perustuvan järjestelmän edistäminen jäsenmaissa. STTK pitää erittäin tärkeänä, että työehtosopimusneuvottelut ja kattavat työehtosopimukset ovat ensisijaisen keino edistää oikeudenmukaista palkkausta ja muita työehtoja.

Esityksessä turvataan Suomen valtakunnallisiin työehtosopimuksiin perustuva palkanmääritys

STTK:lle, on keskeistä, että komission esitys kunnioittaa Suomen työehtosopimusjärjestelmää sekä työmarkkinaosapuolien itsenäisiä neuvotteluita. Direktiivillä ei olisi vaikutusta palkkojen sopimiseen Suomessa vaan se tehtäisiin edelleen työmarkkinaosapuolten neuvotteluissa, työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmän puitteissa. On myös ehdottoman tärkeää, että komission esitys ei velvoita jäsenmaita ottamaan käyttöön minimipalkkalakia.

Direktiiviesityksen vaikutukset Suomessa

Komission direktiiviesityksen kautta jäsenmaille asetettaisiin kuusi velvoitetta, joista kaksi koskisivat Suomen kaltaisia maita.

Rakenteet työehtosopimusneuvottelujen tukemiselle on olemassa

Ensimmäinen velvoite olisi direktiivin 4 artikla, joka sisältää säännöksiä palkanmääritystä koskevien työehtosopimusneuvottelujen edistämistä, jos työehtoneuvottelujen kattavuus laskee alle 70 prosenttia työntekijöistä. Suomen työ- ja virkaehtosopimusten kattavuus on lähes 90 prosenttia.

Jos kattavuus kuitenkin laskisi alle 70 prosenttia Suomen tulisi laatia yhteistyössä työmarkkinaosapuolien kanssa suunnitelma työehtosopimusten kattavuuden parantamiseksi. Suomen työehtosopimusjärjestelmä sisältää lukuisia elementtejä, muun muassa yleissitovuuden, sovittelu- ja riidanratkaisujärjestelmän, jotka tukevat sopimusneuvotteluja.

Raportointivelvoite on perusteltu osana direktiivin toimeenpanon seurantaa, mutta se on muotoiltava huolellisesti

Toinen Suomea koskeva velvoite olisi direktiivin 10 artikla, joka koskee seurantaa ja tiedonkeruuta. Jäsenmaita, jossa vähimmäispalkkasuoja toteutetaan työehtosopimusten kautta, velvoitetaan raportoimaan palkoista ja työehtosopimusten kattavuudesta.
Raportointivelvoite on perusteltu osana direktiivin toimeenpanon seurantaa. Valmisteluissa on huolehdittava siitä, että vaatimukset ovat Suomen kannalta huolellisesti muotoiltuja ja järkevästi toteutettavissa. Se saattaa edellyttää Suomessa uusia tiedontuotantokäytäntöjä. Tarkempi palkkojen seuranta saattaisi lisätä myös palkkojen läpinäkyvyyttä ja sitä kautta myös sukupuolten palkkatasa-arvon parantamista.

Direktiivi edellyttäisi esityksen mukaan myös, että työehtosopimukset olisivat julkisesti saatavilla. Suomessa kaikki työehtosopimukset toimitetaan työehtosopimuslain 2 §:n mukaisesti työnantajapuolen toimesta Sosiaali- ja terveysministeriöön, jolloin ne tulevat myös julkisuuslain piiriin.

STTK ry

Lisätietoja Maria Häggman, kansainvälisten asioiden päällikkö
maria.haggman@sttk.fi